

WYSOKI PRZEDSTAWICIEL UNII
DO SPRAW ZAGRANICZNYCH I
POLITYKI BEZPIECZEŃSTWA

Bruksela, dnia 4.5.2017 r.
JOIN(2017) 17 final

WSPÓLNY KOMUNIKAT DO PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY

w sprawie nadania nowego impulsu partnerstwu Afryka-UE

{SWD(2017) 150 final}
{SWD(2017) 151 final}

Spis treści

1.	WPROWADZENIE	3
2.	ZMIENIAJĄCY SIĘ KRAJOBRAZ AFRYKI.....	4
3.	CELE STRATEGICZNE UE.....	5
4.	ZACIEŚNIONE STOSUNKI POLITYCZNE	6
5.	WPROWADZENIE W ŻYCIE CELÓW STRATEGICZNYCH.....	7
5.1.	Bardziej odporne państwa i społeczeństwa	7
A.	Zapobieganie konfliktom, zarządzanie kryzysom i budowanie pokoju	7
B.	Wzmocnienie systemów zarządzania	9
C.	Zarządzanie migracją i mobilnością.....	13
5.2.	Większa liczba lepszych miejsc pracy, zwłaszcza dla młodzieży.....	16
A.	Przyciągnięcie odpowiedzialnych i zrównoważonych inwestycji.....	17
B.	Rozwój sektora energetycznego w Afryce	19
C.	Przekształcenie afrykańskiego rolnictwa i przedsiębiorstw rolniczych oraz niebieskiej gospodarki Afryki, w tym rybołówstwa	22
D.	Poszerzenie wiedzy i umiejętności	24

1. WPROWADZENIE

Rok 2017 ma kluczowe znaczenie dla partnerstwa między Europą a Afryką. W szybko zmieniających się globalnych realiach Afryka doświadcza głębokich zmian gospodarczych, politycznych i społecznych, a jej znaczenie dla wewnętrznego i zewnętrznego wymiaru bezpieczeństwa i dobrobytu Europy staje się coraz bardziej oczywiste. Europa i Afryka mogą dużo zyskać na zacieśnieniu więzi politycznych i gospodarczych, ale mogą także wiele stracić, jeżeli nie podejmą odpowiednich działań.

Piąty szczyt Afryka–UE, który odbędzie się w listopadzie 2017 r., stanowi ogromną szansę dla afrykańskich i europejskich przywódców, aby odpowiedzieć na zmieniające się realia oraz aby przekształcić i pogłębić partnerstwo między Afryką i UE.

W niniejszym komunikacie zaproponowano zmienione ramy wspólnych działań, które UE i jej państwa członkowskie mogą przedstawić na szczycie i które mogą zostać odzwierciedlone w planie działania na lata 2018–2020. Komunikat przewiduje silniejsze, głębsze i bardziej zorientowane na działanie partnerstwo strategiczne na rzecz większego dobrobytu i stabilności na tych dwóch kontynentach. W komunikacie określono priorytety polityki i wstępny zestaw konkretnych inicjatyw na lata 2018–2020 i później, które będą koordynowane i wzmacniane przez państwa członkowskie UE, a następnie rozwijane wspólnie z partnerami afrykańskimi w odpowiedzi na afrykański *program działań do roku 2063*¹ oraz w oparciu o *globalną strategię na rzecz polityki zagranicznej i bezpieczeństwa UE*². Szczególną uwagę zwrócono na aspiracje i potrzeby młodzieży, która będzie usilnie zachęcana do udziału w ogólnym procesie.

Niniejszy komunikat przyczynia się do stałej refleksji zainicjowanej przez wspólny komunikat *Odnowione partnerstwo z krajami Afryki, Karaibów i Pacyfiku*³, w którym poinformowano o negocjacjach mających się rozpocząć w 2018 r. w celu wznowienia długotrwałego partnerstwa między UE a krajami Afryki, Karaibów i Pacyfiku, w szczególności filarem afrykańskim.

W niniejszym dokumencie uwzględniono międzynarodowe ramy, takie jak agenda ONZ na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030⁴, program działań z Addis Abeby (AAAA) w sprawie finansowania rozwoju⁵ i porozumienie klimatyczne z Paryża⁶. Jest zgodny z innymi odpowiednimi strategiami politycznymi UE⁷.

---

¹ UA, [program działań do roku 2063](#), 2015 r.

² [Globalna strategia na rzecz polityki zagranicznej i bezpieczeństwa UE](#), 2016 r. – zwana dalej „globalną strategią UE”.

³ [Wspólny komunikat „Odnowione partnerstwo z krajami Afryki, Karaibów i Pacyfiku”, JOIN\(2016\) 52 final](#).

⁴ ONZ, [agenda na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030](#), 2015 r.

⁵ ONZ, [program działań z Addis Abeby](#), 2015 r.

⁶ ONZ, [porozumienie paryskie](#), 2015 r.

⁷ Obejmują one w szczególności zaproponowany nowy Konsensus europejski w sprawie rozwoju, europejską politykę sąsiedztwa, Europejski program w zakresie migracji i Plan działania z Valletty, Plan działania UE dotyczący praw człowieka i demokracji, istniejące prawnie wiążące układy o stowarzyszeniu z poszczególnymi krajami Afryki Północnej (z wyjątkiem Libii) i państwami AKP.

2. ZMIENIAJĄCY SIĘ KRAJOBRAZ AFRYKI

Afryka jest obecna na arenie międzynarodowej w całej swojej różnorodności, przy czym obecnie cechują ją większa pewność, dynamizm i optymizm niż kiedykolwiek wcześniej.

W ciągu ostatnich dwóch dekad Afryka wykazała imponujący postęp gospodarczy. Pozytywne zmiany obserwuje się w wielu państwach. Coraz więcej afrykańskich rządów i organizacji regionalnych odgrywa wiodącą rolę w rozwiązywaniu problemów związanych z bezpieczeństwem, polityką i ograniczaniem ubóstwa w obrębie swoich granic i poza nimi oraz odgrywa aktywniejszą rolę w promowaniu dobrych rządów i państwa prawa. Umożliwiło to zwiększenie odporności wielu państw i społeczeństw poprzez zwiększenie udziału obywateli w życiu politycznym i postępów w zakresie transformacji strukturalnej.

W dalszym ciągu te zachęcające trendy często są niestabilne, nie sprzyjają jeszcze włączeniu społecznemu ani zrównoważonemu rozwojowi na tyle, aby zapewnić lepsze perspektywy dla znacznej części ludności, a zwłaszcza dla coraz większej liczby osób młodych. Otwarta przestrzeń polityczna w niektórych państwach kontrastuje z tendencjami do regresywnych zmian w innych państwach. Kilka państw nie było w stanie przeprowadzić reform i przewyciężyć skutków konfliktów w niezbędnym zakresie lub tempie, dlatego ich sytuacja jest niestabilna. Wiele państw wciąż napotyka poważne trudności w związku ze zrównoważonym rozwojem gospodarczym i jest w znacznym stopniu uzależniona od eksploatacji zasobów naturalnych. Rzeczywiście ogólny wzrost gospodarczy na kontynencie afrykańskim jest obecnie spowolniony. Poza czynnikami lokalnymi zagrożeniami dla stabilności regionalnej i zrównoważonego rozwoju są ponadnarodowe wyzwania związane z bezpieczeństwem, w szczególności przestępczość zorganizowana obejmująca handel ludźmi i terroryzm. Rozwojowi zagraża również degradacja środowiska lądowego i wodnego, skutki zmiany klimatu oraz występowanie chorób zakaźnych takich jak ebola. Wybuch klęski głodowej w Sudanie Południowym, Nigerii i Somalii wskazuje na skutki i ścisłe powiązania między brakiem bezpieczeństwa, zmianą klimatu a niedoborem żywności i wody. Wyzwania te doprowadziły do przymusowych wysiedleń w Afryce, jakie miały miejsce na niespotykaną dotąd skalę. Ponadto zwiększają nielegalną migrację, przede wszystkim wewnątrz Afryki, ale także w kierunku Europy, co z kolei zwiększa presję na przywództwo polityczne i systemy rządzenia we wszystkich państwach, na które zjawisko to wywiera wpływ.

Dynamika demograficzna będzie jedną z najważniejszych zmian strukturalnych na świecie w XXI wieku. Do 2050 r. Afrykę zamieszkiwało będzie 2,4 mld ludzi, z czego większość stanowią będą osoby młode⁸. Sposób zarządzania tymi zmianami na szczeblu politycznym i ich dostosowywania do realiów gospodarczych określi przyszłość kontynentu i nie tylko.

Z jednej strony prognozy demograficzne w Afryce pozostawiają niewiele wątpliwości co do zasadniczej potrzeby tworzenia milionów nowych miejsc pracy. Zgodnie z

---

⁸ ONZ, [Perspektywy demograficzne na świecie](#), 2015 r. Prognozuje się natomiast, że do 2050 r. liczba ludności UE zmniejszy się do 500 mln, przy czym rósł będzie odsetek osób starszych.

prognozami⁹ Afryka Subsaharyjska musi stworzyć 18 mln nowych miejsc pracy rocznie aż do 2035 r., aby wchłonąć nowe osoby wchodzące na rynek pracy, w porównaniu z 3 mln formalnych miejsc pracy istniejących obecnie. Ponadto, mając na uwadze niewielki rozmiar gospodarki formalnej i brak systemów ochrony socjalnej w wielu państwach, większość osób młodych nadal będzie uciekać się do gospodarki nieformalnej, tj. utrzymywać się z produkcji rolnej na własne potrzeby w celu przetrwania.

Z drugiej strony taki wzrost liczby ludności potencjalnie zapewnia znaczące możliwości gospodarcze. Przewiduje się, że w 2025 r. całkowita konsumpcja prywatna przez rosnącą klasę średnią¹⁰ osiągnie kwotę 2 bln EUR rocznie¹¹, a od przedsiębiorstw afrykańskich oczekuje się, że zaoferują jeszcze większy rynek, z wydatkami przewidzianymi na poziomie 3,3 bln EUR rocznie do 2025 r.

3. CELE STRATEGICZNE UE

W tym zmieniającym się globalnym kontekście w strategicznym interesie UE wyraźnie leży pogłębienie i dostosowanie długotrwałego partnerstwa z Afryką.

W ciągu ostatnich 10 lat UE i Afryka zbudowały już silniejsze i bardziej ukierunkowane na politykę partnerstwo oparte na wspólnych wartościach i interesach, zapisane we wspólnej strategii Afryka–UE¹² (JAES). Obecnie UE jest łącznie głównym inwestorem zagranicznym Afryki¹³, jej wiodącym partnerem handlowym¹⁴, kluczowym dostarczycielem bezpieczeństwa¹⁵, najważniejszym źródłem przekazów pieniężnych¹⁶ oraz jej pierwszym partnerem w zakresie rozwoju i pomocy humanitarnej¹⁷. Coraz ściślejsza sieć kontaktów i wymiany wzmacnia więzi między mieszkańcami obu kontynentów.

Bazując na wspólnej strategii Afryka–UE, Unia Europejska powinna dążyć do realizacji trzech wzajemnie powiązanych celów strategicznych:

---

⁹ MFW, [Regionalne perspektywy gospodarcze](#), 2015 r.

¹⁰ AfDB, [Tracking Africa's Progress in Figures](#), 2014 r.

¹¹ McKinsey Global Institute, [Lions on the move II](#), 2016 r.

¹² [Wspólna strategia Afryka–UE](#), 2007 r.

¹³ W 2015 r. napływ BIZ do Afryki wyniósł 32 mld EUR (33 % łącznych napływów BIZ do Afryki); towary z Afryki przywożone do UE stanowiły 33,5 % ogólnych przywozów, zaś wywóz do Afryki stanowił 41 % wywozów w 2016 r. EBI również przekazuje Afryce ponad 2 mld EUR rocznie.

¹⁴ UE zapewnia swobodny dostęp do rynku UE wszystkim produktom w ramach umów o partnerstwie gospodarczym i inicjatywy „wszystko oprócz broni” dla krajów najsłabiej rozwiniętych oraz wielu produktom w ramach umów o wolnym handlu z Algierią, Egiptem, Marokiem i Tunezją, a także w ramach ogólnego systemu preferencji UE.

¹⁵ Za pomocą samego Instrumentu na rzecz Pokoju w Afryce od 2004 r. UE przekazała ponad 2 mld EUR środków finansowych. Ponadto UE przeprowadziła obecnie siedem misji, cywilnych i wojskowych, w ramach wspólnej polityki bezpieczeństwa i obrony w Afryce, w tym operację Atalanta.

¹⁶ W 2015 r. UE dokonała przepływów pieniężnych na rzecz Afryki w wysokości 21 mld EUR (36 % łącznych przepływów do Afryki).

¹⁷ W 2015 r. łączna oficjalna pomoc rozwojowa (UE i jej państwa członkowskie) na rzecz Afryki wyniosła 21 mld EUR (50 % łącznej oficjalnej pomocy rozwojowej na rzecz Afryki).

- większego wzajemnego zaangażowania i zacieśnionej współpracy na arenie międzynarodowej opartej na wspólnych wartościach i interesach, m.in. w ramach stosunków dwustronnych;
- bezpieczeństwa na lądzie i na morzu oraz walki z zagrożeniami transnarodowymi jako inwestycji w bezpieczeństwo na obu kontynentach;
- zrównoważonego rozwoju gospodarczego sprzyjającego włączeniu społecznemu w Afryce w celu tworzenia miejsc pracy potrzebnych na kontynencie oraz korzystania z możliwości, jakie taki rozwój oferuje Europie.

4. ZACIEŚNIONE STOSUNKI POLITYCZNE

Zrealizowanie ambitnego wspólnego programu działań wymaga przede wszystkim inwestycji na szczeblu politycznym w celu przeniesienia istniejących stosunków politycznych z Afryką na wyższy etap strategiczny. Można to osiągnąć poprzez:

- **pogłębienie koalicji w sprawach związanych z globalnym rządzeniem** poprzez dążenie do wzmocnienia dialogu i skutecznej współpracy na forach międzynarodowych. Unia Afrykańska (UA) i grupa afrykańska w ONZ są strategicznymi partnerami i kluczowymi sojusznikami odpowiedzialnymi za wzmocnienie roli ONZ i zapewnienie porządku na świecie, który to porządek jest oparty na przepisach i ma istotne znaczenie dla przyszłego pokoju i dobrobytu. Wszyscy partnerzy odgrywają rolę w zwiększaniu skuteczności, odpowiedzialności i reprezentatywności całego systemu ONZ, w tym Rady Bezpieczeństwa. Celem takiej współpracy powinno być dążenie do zreformowania i wzmocnienia instytucji wielostronnych oraz opracowanie norm i działań w ramach porozumień w odpowiedzi na globalne wyzwania, takie jak zmiana klimatu, epidemie, presja na zasoby naturalne oraz migracje, mobilność i kryzysy humanitarne. Służy ona także promowaniu i wspieraniu praworządności i sprawiedliwości na szczeblu międzynarodowym, w tym zapewniania sprawiedliwości i odpowiedzialności za najpoważniejsze przestępstwa, zgodnie z zasadami określonymi w Rzymskim Statucie Międzynarodowego Trybunału Karnego;
- **zacieśnienie współpracy w zakresie wspólnych interesów, opartej na częstych interakcjach politycznych,** poprzez wykorzystanie całego potencjału wspólnej strategii Afryka–UE i innych istniejących ram współpracy i porozumień na najbardziej odpowiednim poziomie (wielostronnym, kontynentalnym, regionalnym, krajowym, lokalnym) w oparciu o zasady pomocniczości. Partnerzy unijni i afrykańscy powinni w szczególności ożywić dialog polityczny na szczeblu ministerialnym, nie tylko w kwestiach polityki zagranicznej, ale także w kwestiach inicjatyw i partnerstwa w zakresie polityki sektorowej;
- **zapewnienie partnerstwa opartego na kontaktach międzyludzkich** poprzez zacieśnianie kontaktów i wymian między poszczególnymi osobami i przedsiębiorstwami oraz poprzez zwiększenie zaangażowania władz lokalnych, sektora prywatnego i społeczeństwa obywatelskiego. Działania te okazały się trudne do przeprowadzenia i wymagają wznowienia wspólnych wysiłków. W okresie

poprzedzającym szczyt i w kolejnych latach po szczycie UE będzie zachęcała do dialogu z wszystkimi wymienionymi podmiotami.

5. WPROWADZENIE W ŻYCIE CELÓW STRATEGICZNYCH

Ramy polityki zewnętrznej UE i własny *program reform Afryki do 2063 r.* zapewniają właściwe wytyczne dotyczące przekształcenia tych celów w program przemian, opierający się na dwóch głównych aspektach:

- budowaniu bardziej odpornych państw i społeczeństw;
- tworzeniu większej liczby lepszych miejsc pracy, zwłaszcza dla młodzieży.

5.1. Bardziej odporne państwa i społeczeństwa

W *programie działań do roku 2063* Afryka przedstawia wizję pokojowej, bezpiecznej i zamożnej Afryki, w której obowiązują dobre rządy, demokracja, poszanowanie praw człowieka, sprawiedliwość i praworządność, oraz Afryki, w której rozwój zależy od ludzi i pozwala na uwolnienie potencjału młodzieży – w szczególności młodych kobiet – nie zostawiając nikogo w tyle.

Aspiracje te są w pełni zgodne z wartościami i celami UE, przede wszystkim dlatego, że niestabilność poza jej granicami zagraża wszystkim jej istotnym interesom.

A. Zapobieganie konfliktom, zarządzanie kryzysom i budowanie pokoju

Nigdy wcześniej interesy bezpieczeństwa UE nie były tak powiązane z Afryką. Bezpośrednie połączenie między Libią a Sahelem, między Rogiem Afryki a Zatoką wymaga bardziej strategicznego podejścia wykraczającego poza ustalone formaty. Zagrożenia dla bezpieczeństwa morskiego na Morzu Czerwonym, Oceanie Indyjskim i w Zatoce Gwinejskiej mają bezpośredni wpływ na gospodarkę Europy.

Objawami pogłębionej niestabilności strukturalnej i niepewności są terroryzm, brutalny ekstremizm i międzynarodowa przestępczość zorganizowana np. handel ludźmi oraz bardziej tradycyjne zagrożenia dla pokoju i stabilności (konflikty wewnątrzpaństwowe, lokalne konflikty o zasoby, przemoc wyborcza, rozbój przy użyciu broni i piractwo itd.).

Wizja afrykańska

W *programie działań do roku 2063* Afryka dąży do stworzenia pokojowego i bezpiecznego kontynentu. Poprzez przyjęcie afrykańskiej architektury pokoju i bezpieczeństwa Afryka pragnie wzmocnić mechanizmy zapewniające pokój i pojednanie na wszystkich poziomach, zająć się wyłaniającymi się zagrożeniami dla pokoju i bezpieczeństwa w Afryce; oraz wprowadzić strategię finansowania przez kontynent jego własnych potrzeb w zakresie bezpieczeństwa. Sprawozdanie Paula Kagame „The imperative to reinforce our Union” (Konieczność wzmocnienia naszej Unii) i sprawozdanie Donala Kaberuki „Securing predictable and sustainable financing for peace

in Africa” (Zapewnienie przewidywalnego i trwałego finansowania na potrzeby pokoju w Afryce)¹⁸ stanowią ważny krok w kierunku dalszego wzmocnienia tego procesu.

Działanie UE

Afryka pozostaje jednym z centrów ciężkości działań UE w zakresie bezpieczeństwa. Spośród 33 zakończonych lub trwających operacji cywilnych i wojskowych prowadzonych przez UE 19 zrealizowano w Afryce, a obecnie pięć z sześciu trwających operacji wojskowych prowadzonych przez UE ma miejsce w Afryce. Jedynie za pomocą Instrumentu na rzecz Pokoju w Afryce UE przekazała znaczne środki finansowe w wysokości ponad 2 mld EUR od 2004 r. Stanowi to uzupełnienie ważnych programów pomocowych związanych z bezpieczeństwem / zwalczaniem terroryzmu / radykalizacją, które realizowane są na szczeblu krajowym, oraz innych działań prowadzonych przez UE i poszczególne państwa członkowskie. Zgodnie z globalną strategią UE Unia Europejska pragnie potwierdzić swoją pozycję podmiotu zapewniającego bezpieczeństwo i kluczowego partnera Afryki w zakresie wdrażania afrykańskiej architektury pokoju i bezpieczeństwa oraz wspierania strategii regionalnych, dzięki czemu przyczynia się ona do wysiłków podejmowanych przez Afrykę w celu znalezienia „afrykańskich rozwiązań na afrykańskie problemy”.

UE proponuje poczynienie kolejnego kroku na drodze do umocnienia partnerstwa poprzez zwiększenie wysiłków na rzecz:

(i) dalszej intensyfikacji koordynacji i dialogu poprzez:

- utworzenie wspólnej platformy łączącej partnerów europejskich i afrykańskich oraz ONZ i podmioty międzynarodowe w celu wzmocnienia odporności na całe spektrum zagrożeń i wybuch kryzysu;

(ii) zapobiegania konfliktom poprzez:

- wzmocnienie wsparcia na rzecz pełnego wdrożenia afrykańskiej architektury pokoju i bezpieczeństwa oraz budowania zdolności afrykańskich;
- wzmocnienie inicjatyw na rzecz budowania zdolności w zakresie reform sektora bezpieczeństwa, w szczególności poprzez misje WPBiO¹⁹ i uzupełnienie wsparcia na rzecz budowania zdolności w zakresie bezpieczeństwa i rozwoju;
- wzmocnienie praworządności cywilnej i możliwości egzekwowania prawa oraz zdolności państw afrykańskich do skutecznego zwalczania terroryzmu, piractwa, radykalizacji postaw prowadzącej do aktów przemocy i przestępczości zorganizowanej, w tym handlu ludźmi;
- wzmocnienie skutecznego wdrażania odpowiednich rezolucji, strategii politycznych i konwencji Rady Bezpieczeństwa przez zapewnienie odpowiedniej wiedzy fachowej;

---

¹⁸ W sprawozdaniu przewiduje się w szczególności zapewnienie finansowania UA poprzez nałożenie opłaty na przywóz do państw afrykańskich w wysokości 0,2 %. Powinno to umożliwić państwom członkowskim UA pełne finansowanie funkcjonowania Komisji Unii Afrykańskiej i pokrycie kosztów 75 % programów.

¹⁹ Wspólna polityka bezpieczeństwa i obrony.

- zwiększenie możliwości prowadzenia współpracy eksperckiej z poszczególnymi partnerami afrykańskimi – również poprzez realizowanie projektów w zakresie budowania zdolności – w celu wzmocnienia bezpieczeństwa na morzu i ochrony lotnictwa np. poprzez Instrument na rzecz Stabilności²⁰;

(iii) zarządzania kryzysom i poprawy zarządzania konfliktami poprzez:

- dalsze wspieranie Unii Afrykańskiej, organizacji subregionalnych i państw w prowadzeniu operacji pokojowych przy użyciu konkretnych instrumentów unijnych, np. Instrumentu na rzecz Pokoju w Afryce, oraz poprzez operacje WPBiO, prowadzone na ich wniosek i gdy jest to właściwe. Działania mogą również obejmować wstępne etapy wysiłków związanych z budowaniem pokoju po konflikcie, takie jak rozbrojenie, demobilizacja i reintegracja.

Inicjatywy przewodnie

- **Utworzenie platformy współpracy łączącej partnerów ONZ, partnerów europejskich, afrykańskich i innych partnerów międzynarodowych** w celu wzmocnienia dialogu politycznego, dyskusji strategicznych i wspólnych działań w dziedzinie zapobiegania konfliktom, budowania pokoju i rozwoju.
- **Przekazanie początkowego wkładu w Fundusz na rzecz Pokoju UA** pod warunkiem wdrożenia struktury zarządzania i kontynuowania współpracy z UA i ONZ na rzecz wdrożenia planu UA/Kaberuka dotyczącego opcji utrzymania stabilności finansowania.
- **Wspieranie inicjatyw afrykańskich w dziedzinie bezpieczeństwa morskogo²¹ poprzez** aktualizację strategii dotyczących sytuacji na morzu, narzędzi i sieci informacji oraz policji i systemów sądowniczych.

B. Wzmocnienie systemów zarządzania

Zarządzanie, rozwój i bezpieczeństwo są ze sobą ściśle powiązane. Podstawę zrównoważonego rozwoju i stabilności stanowią odporne społeczeństwa z odpowiedzialnymi, demokratycznymi, skutecznymi i przejrzystymi instytucjami na wszystkich szczeblach, które działają zgodnie ze stabilnymi i przewidywalnymi ramami makroekonomicznymi i w których przestrzegane są prawa człowieka. Takie społeczeństwa są również najlepiej przygotowane do przystosowywania się do zmian wewnętrznych i zmian w zewnętrznym otoczeniu gospodarczym, reagowania na te zmiany i właściwego zarządzania takimi zmianami m.in. poprzez skuteczne świadczenie usług rosnącej liczbie ludności.

Postępy w rządzeniu są nierówne. Demokracja zyskuje na popularności, należy ją jednak pielęgnować, ponieważ często kwestionuje się integralność procesu wyborczego oraz zmienia się konstytucję lub podejmuje próby takich działań w celu umożliwienia obecnie działającym podmiotom utrzymania się przy władzy. Postępy w promowaniu i ochronie

²⁰ Rozporządzenie (UE) nr 230/2014, Dz.U. L 77 z 15.3.2014.

²¹ Kodeks postępowania Jaunde, kodeks postępowania Dżibuti, Karta z Lomé.

praw człowieka nadal są nierówne i zmienne ze względu na niewystarczające rządzenie, niestabilność i konflikty.

Udział obywateli w podejmowaniu decyzji publicznych, a w szczególności zaangażowanie młodzieży i kobiet w formalne procesy polityczne zwiększy zaufanie do instytucji państwowych. Instytucjom tym często brakuje zdolności do skutecznego funkcjonowania np. w dziedzinach takich jak zarządzanie finansami publicznymi łącznie z przejrzystością zamówień publicznych i wydatków oraz walką z korupcją i nadużyciami finansowymi. W szczególności mobilizacja dochodów krajowych, warunek wstępny, który dane państwo musi spełnić, często jest poniżej wymaganych poziomów i jest osłabiona nielegalnymi przepływami finansowymi²². Co najmniej 50 mld USD²³ rocznie opuszcza kontynent w wyniku nielegalnych przepływów finansowych, co znacznie przewyższa całkowitą kwotę rocznej oficjalnej pomocy rozwojowej.

We wszystkich dziedzinach rządzenia – od udziału i upoważnienia po przejrzystość, rozliczalność i jakość świadczonych usług publicznych – usługi²⁴ i technologie cyfrowe mogą odgrywać – i już odgrywają – ważną rolę wspierającą. Zarówno UE, jak i Afryka mogą nawzajem korzystać ze swoich doświadczeń i uczyć się na podstawie tych doświadczeń.

Wizja afrykańska

W *programie działań do roku 2063* Afryka pragnie „stać się kontynentem, na którym zachowane są wartości i praktyki demokratyczne, kultura demokratyczna, uniwersalne zasady dotyczące praw człowieka, równouprawnienie płci, sprawiedliwość i praworządność” oraz który „posiada instytucje o odpowiednich zdolnościach i odznacza się przywództwem sprzyjającym przeobrażeniom na wszystkich poziomach”. W programie tym przewidziano rozwój ukierunkowany na ludzi, w przypadku którego obywatele aktywnie uczestniczą w rozwoju społecznym, gospodarczym i politycznym, a instytucje są odpowiedzialne i świadczą skuteczne i efektywne usługi za pośrednictwem kompetentnych specjalistów. Oprócz afrykańskiej architektury rządów kontynent wyposażył się w ważne ramy koordynacji i budowania demokracji. Głównym filarem tej architektury jest Afrykański mechanizm wzajemnej oceny, unikatowy instrument należący do Afryki.

Działanie UE

UE jest głównym partnerem Afryki w zakresie rządzenia, demokracji, praworządności i praw człowieka, który zdecydowanie i długotrwale angażuje się w sprawy krajowe, regionalne i kontynentalne; stanowi to podstawowy element tej relacji²⁵. Strukturalne dialogi polityczne prowadzone są z większością państw afrykańskich zgodnie z artykułami dotyczącymi dialogu politycznego w ramach odpowiedniego układu o stowarzyszeniu np. art. 8 umowy z Kotonu dotyczący państw AKP. Ponadto UE

---

²² Niezarejestrowane przepływy kapitału pochodzące z korupcji, działalności przestępczej, oszustw podatkowych i transakcji handlowych służących do prania pieniędzy.

²³ [Sprawozdanie panelu wysokiego szczebla ds. nielegalnych przepływów finansowych z Afryki](#), 2014 r.

²⁴ Dokument roboczy służb Komisji „Usługi cyfrowe sprzyjające rozwojowi”, SWD(2017).

²⁵ Przewiduje się, że w latach 2014–2020 UE przekaże ponad 3,3 mld EUR.

zapewnia istotne wsparcie na rzecz realizacji zobowiązań w zakresie sprawowania rządów w Afryce dzięki programom prowadzonym z instytucjami krajowymi, regionalnymi i kontynentalnymi, uzupełnionym działaniami ukierunkowanymi na wzmocnienie władz lokalnych i zwiększenie udziału społeczeństwa obywatelskiego w dialogu merytorycznym. UE wspiera również wysiłki państw afrykańskich na rzecz mobilizacji większej ilości zasobów krajowych, poprawy zarządzania finansami publicznymi i zapewnienia zdolności obsługi zadłużenia, w szczególności poprzez wdrożenie podejścia „pobieraj więcej, wydawaj lepiej”²⁶ na podstawie programu działań z Addis Abeby.

Na podstawie swoich doświadczeń UE proponuje poczynienie kolejnego kroku na drodze do umocnienia partnerstwa poprzez zwiększenie wysiłków na rzecz:

(i) wspierania demokracji i propagowania praw człowieka i praworządności poprzez:

- wzmocnienie i rozszerzenie dialogów politycznych z krajami partnerskimi przy pełnym wykorzystaniu istniejących ram i układów;
- zachęcanie do ratyfikacji i wdrażania na szczeblu krajowym międzynarodowych i afrykańskich instrumentów dotyczących praw człowieka;
- dalsze zwiększanie zaufania do procesów demokratycznych w ramach wzmocnionej współpracy w zakresie obserwacji wyborów, w szczególności z UA, która obejmuje działania następcze w związku z zaleceniami dotyczącymi obserwacji wyborów;
- intensyfikację działań na rzecz dialogu i wymiany informacji, wyciąganie wniosków z misji obserwacji wyborów przeprowadzonych w terenie w przeszłości i z programów współpracy na rzecz demokracji oraz opracowywanie najlepszych praktyk w oparciu o te misje i programy, a także wspieranie afrykańskiej architektury rządów poprzez rozwijanie sieci kontaktów i organizowanie wspólnych wydarzeń z udziałem wszystkich zainteresowanych stron, uwzględniając rząd, partie polityczne, zgromadzenia parlamentarne i społeczeństwo obywatelskie, aby wymieniać się doświadczeniami i wiedzą fachową oraz identyfikować sposoby umacniania demokracji na obu kontynentach;

(ii) promowania odpowiedzialnego, przejrzystego i sprawnego rządzenia poprzez:

- wspieranie zdolności instytucji do stwarzania możliwości zwiększenia liczby młodzieży uczestniczącej we wszystkich poziomach społeczeństwa;
- zwiększenie udziału obywateli w procesach decyzyjnych, zwiększenie przejrzystości i odpowiedzialności administracji publicznej oraz skuteczności i jakości świadczonych usług publicznych, w szczególności poprzez wprowadzenie usług e-rządzenia, przy jednoczesnym poszanowaniu prywatności i zapewnieniu wysokiego poziomu ochrony danych osobowych;
- wzmocnienie wspólnych wysiłków mających na celu ułatwienie, zachowanie i poszerzenie możliwości uczestniczenia przez społeczeństwo obywatelskie w propagowaniu i kształtowaniu polityki;

---

²⁶ Dokument roboczy służb Komisji, „Pobieraj więcej – wydawaj lepiej”, SWD(2015) 198.

- wspieranie silniejszej roli i zdolności władz lokalnych przede wszystkim w celu sprostania wyzwaniom związanym z gwałtowną urbanizacją, w szczególności poprzez wspieranie wdrażania Afrykańskiej karty w sprawie sprawowania władzy na szczeblu lokalnym i AHCLA²⁷ oraz poprzez ułatwianie partnerstw;
- zwiększenie uprawnień kobiet, młodzieży i osób szczególnie narażonych poprzez ukierunkowane programy wspierające ich udział w procesach decyzyjnych i zapewniające wszystkim jednakowy dostęp do kształcenia wysokiej jakości i szkoleń zawodowych, odpowiednią i trwałą ochronę socjalną oraz powszechne ubezpieczenie zdrowotne obejmujące szczepienia, opiekę w zakresie zdrowia reprodukcyjnego i zapobieganie chorobom zakaźnym;
- wspieranie współpracy w zakresie zarządzania finansami publicznymi, koncentrując się na proaktywnej polityce / proaktywnych instrumentach zwalczania korupcji i nadużyć finansowych, oraz zapewnienie skutecznych systemów kontroli finansów publicznych poprzez wspieranie rozwoju zdolności w dziedzinach takich jak reformy polityki podatkowej, organy podatkowe i zarządzanie dochodami z zasobów naturalnych, a także zwalczanie nielegalnych przepływów finansowych w ramach działań następczych prowadzonych w związku z programem działań z Addis Abeby;

(iii) budowania odporności na degradację środowiska i kryzys humanitarny poprzez:

- zwiększone wysiłki na rzecz wspierania inwestycji rządowych w zmniejszanie ryzyka związanego z klęskami żywiołowymi, budowanie zdolności w zakresie wczesnych działań, przedłużających się kryzysów związanych z wysiedlaniem oraz zaspokajania podstawowych potrzeb w celu lepszego znoszenia stresu, szoku i urazów, przystosowywania się do nich i dochodzenia do siebie, także w warunkach miejskich;
- pomoc partnerom afrykańskim w walce z zagrożeniem wystąpienia choroby i innymi zagrożeniami dla zdrowia – takimi jak zagrożenia związane z opornością na środki przeciwdrobnoustrojowe – w szczególności poprzez usprawnienie systemów opieki zdrowotnej i budowanie zdolności w zakresie gotowości na wypadek sytuacji wyjątkowej i reagowania w sytuacji wyjątkowej²⁸ oraz wspieranie działań w obszarze dezynfekcji i dostarczania czystej wody;
- wzmocnienie zdolności Afryki do zarządzania wyzwaniami środowiskowymi i społecznymi poprzez wykorzystanie technologii i informacji kosmicznych, w tym danych i usług zapewnianych w ramach unijnego programu obserwacji i monitorowania Ziemi;
- zapewnienie lepszych warunków społecznych i środowiskowych w związku z eksploatacją zasobów naturalnych m.in. w ramach procesu wydobywania, przetwarzania i recyklingu surowców mineralnych.

²⁷ Najwyższa rada władz lokalnych Unii Afrykańskiej.

²⁸ Obejmuje to podejmowanie działań na rzecz zwalczania chorób zakaźnych związanych z ubóstwem w ramach drugiego programu partnerstwa pomiędzy Europą a krajami rozwijającymi się w zakresie badań klinicznych (program EDCTP2).

Inicjatywy przewodnie

- Intensyfikacja działań na rzecz dialogu i wymiany informacji na temat sposobów wspierania demokracji, poczynając od organizacji **wspólnej konferencji wysokiego szczebla między UA a EU poświęconej procesom wyborczym, demokracji i sprawowaniu rządów w Afryce i Europie**, zgodnie z polityką afrykańską i europejską i z udziałem odpowiednich instytucji, uwzględniając Parlament Panafrykański i Parlament Europejski, a także społeczeństwo obywatelskie i środowiska akademickie.
- **Podwójne wsparcie na rzecz mobilizacji środków krajowych do 2020 r.** zgodnie z Inicjatywą podatkową z Addis Abeby.
- **Wspólne działania mające na celu wzmocnienie zrównoważonego zarządzania zasobami naturalnymi**, w szczególności poprzez opracowanie wspólnej karty UE–Afryka.

C. Zarządzanie migracją i mobilnością

Mobilność i migracja stanowią ważne kwestie gospodarcze, społeczne i związane z bezpieczeństwem w Afryce i Europie. Mogą wzbogacić i umocnić społeczeństwo, ale także je zdestabilizować, jeżeli nie są odpowiednio zarządzane. W związku z rekordowo wysokim poziomem migracji i przepływów migracyjnych w Afryce, w tym przymusowych wysiedleń, oraz rosnącą jednocześnie liczbą migrantów i osób ubiegających się o azyl przybywających do Europy z Afryki oba kontynenty uznały, że należy podjąć dodatkowe działania, w szczególności jeżeli chodzi o przeciwdziałanie niebezpiecznym podróżom, ograniczanie liczby zgonów na szlakach migracyjnych oraz zacieśnianie praktycznej współpracy. Afryka i Europa mają wspólny interes i spoczywa na nich wspólna odpowiedzialność, dlatego wzywają również do opracowania globalnych rozwiązań opartych na zasadzie solidarności i podziału odpowiedzialności. Deklaracja nowojorska w sprawie uchodźców i migrantów²⁹ zapewnia bardzo dobre ramy polityczne dotyczące rozwiązania problemu masowego przemieszczania się uchodźców i migrantów.

Wizja afrykańska

W *programie działań do roku 2063* Afryka przewiduje ustanowienie dynamicznych i wzajemnie korzystnych powiązań z diasporą oraz stworzenie kontynentu bez granic, zakończenie drenażu mózgów oraz wszystkich form „nielegalnej migracji i handlu młodzieżą”, przy jednoczesnym dążeniu do zapewnienia większej mobilności wśród np. pracowników naukowych, badaczy i studentów podkreślającej znaczenie mobilności młodzieży wewnątrz kontynentu afrykańskiego. Do innych priorytetów zalicza się poprawę mechanizmów zarządzania przepływami pieniężnymi i poprawę odpowiedzialnej polityki dotyczącej migracji pracowników. Ponadto Afryka dąży do

²⁹ Deklaracja nowojorska w sprawie uchodźców i migrantów przyjęta w dniu 19 września 2016 r. przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych.

tego, by stać się kontynentem wolnym od handlu ludźmi, w której wyeliminowano przestępczość zorganizowaną i inne formy siatek przestępczych.

Działanie UE

UE dąży do rozwiązania problemu migracji w duchu partnerstwa i wzajemnego zaufania poprzez ciągły dialog i współpracę z partnerami afrykańskimi. Wprowadzono już ważne ramy dialogu, takie jak dialog UE–Afryka w zakresie migracji i mobilności. Kolejne inicjatywy łączą rządy i instytucje europejskie z ich odpowiednikami z Afryki Środkowej, Zachodniej i Północnej („proces rabacki”) oraz z Afryki Północno-Wschodniej („proces chartumski”). Przywódcy z 31 państw europejskich i 35 państw afrykańskich jako uczestnicy tych dwóch dialogów zobowiązali się w listopadzie 2015 r. do przeprowadzenia ambitnego Planu działania z Valletty.

Najbardziej ambitnym i innowacyjnym podejściem UE do skutecznego zarządzania migracją są *ramy partnerstwa*³⁰, które stanowią parasol ochronny dla praktycznej współpracy w zakresie rozwiązywania przyczyn migracji oraz zarządzania migracją między UE i państwami trzecimi pochodzenia i tranzytu, z pełnym poszanowaniem zobowiązań w zakresie prawa humanitarnego i praw człowieka. Zgodnie z ramami partnerstwa UE i jej państwa członkowskie zwiększyły ostatnio wysiłki podejmowane wobec swoich partnerów w Afryce Północnej, aby ocalić więcej istnień ludzkich na Morzu Śródziemnym oraz aby skuteczniej zarządzać przepływami migracyjnymi. W wyniku tych działań opracowano wspólny komunikat: *Migracja na szlaku śródziemnomorskim – Zarządzanie przepływami, ratowanie życia*³¹, który został ponownie zatwierdzony przez Radę Europejską w deklaracji maltańskiej³² dotyczącej szlaku śródziemnomorskiego.

Kryzysowy fundusz powierniczy UE dla Afryki³³ stanowi kluczowe narzędzie umożliwiające wywiązanie się ze zobowiązań podjętych w Valletcie oraz ma kluczowe znaczenie dla podejścia opartego na ramach partnerstwa. Kryzysowy fundusz powierniczy UE dla Afryki o wartości ponad 2,6 mld EUR³⁴ obejmujący region Sahel i Jezioro Czad, Róg Afryki i Afrykę Północną przeznaczony jest na finansowanie działań ukierunkowanych na pierwotne przyczyny destabilizacji, nielegalnej migracji, przymusowych wysiedleń³⁵ i handlu ludźmi poprzez wspieranie tworzenia miejsc pracy i

---

³⁰ Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady Europejskiej, Rady i Europejskiego Banku Inwestycyjnego w sprawie ustanowienia nowych ram partnerstwa z państwami trzecimi w ramach Europejskiego programu w zakresie migracji [COM\(2016\) 385 final](#).

³¹ Wspólny komunikat do Parlamentu Europejskiego, Rady Europejskiej i Rady – *Migracja na szlaku śródziemnomorskim – Zarządzanie przepływami, ratowanie życia*. JOIN(2017) 4.

³² <http://www.consilium.europa.eu/pl/press/press-releases/2017/01/03-malta-declaration/>

³³ Decyzja Komisji [C\(2015\)7293](#) final z dnia 20 października 2015 r.

³⁴ Poza Europejskim Funduszem Rozwoju pełniącym funkcję głównego źródła finansowania i wkładami zadeklarowanymi przez państwa członkowskie oraz innych darczyńców. W 2017 r. przewiduje się przyznanie dodatkowych 200 mln EUR w ramach północnoafrykańskiej linii funduszu powierniczego UE dla Afryki, koncentrując się w szczególności na projektach związanych z migracją realizowanych w Libii.

³⁵ Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów – *Godne Życie: przejście od uzależnienia od pomocy do samodzielności, przymusowe wysiedlenie a rozwój* [COM\(2016\) 234](#).

wspieranie rozwoju gospodarczego, odporności, zarządzania migracjami oraz stabilności i rządu.

Poza tymi procesami i inicjatywami zaproponowany Europejski plan inwestycji zewnętrznych³⁶ będzie najpotężniejszym narzędziem UE służącym do promowania inwestycji i tworzenia miejsc pracy w Afryce – przyczyniając się do trwałego wzrostu gospodarczego i celując bezpośrednio w pierwotne przyczyny migracji i przymusowych wysiedleń.

Zgodnie z istniejącymi ramami UE proponuje poczynienie kolejnego kroku na drodze do umocnienia partnerstwa poprzez kontynuowanie wysiłków zgodnie z ramami partnerstwa oraz:

(i) zajęcie się regionalnymi przepływami migracyjnymi i związanymi z nimi wyzwaniami transgranicznymi poprzez:

- wspieranie przyjęcia i internalizacji ram regulacyjnych sprzyjających legalnej migracji i mobilności w Afryce;
- przeciwdziałanie przymusowym wysiedleniom i promowanie ochrony międzynarodowej na podstawie zasady podziału odpowiedzialności poprzez pomoc w zachowaniu i wzmocnieniu kapitału ludzkiego osób zmuszonych do ucieczki ze swoich domów, zapewnienie im ochrony i wreszcie zapewnienie korzyści rozwojowych dla wysiedleńców i ich gospodarzy;
- wzmocnienie współpracy w zakresie zarządzania granicami m.in. poprzez koncepcję zintegrowanego zarządzania granicami;
- podejmowanie wspólnych działań na rzecz finalizacji inicjatywy Global Compact w 2018 r. oraz prowadzenie ścisłej współpracy z odpowiednimi organizacjami międzynarodowymi;

(ii) maksymalizację dywidendy legalnej migracji i mobilności oraz ich potencjału jako czynnika napędzającego rozwój poprzez:

- dalsze wspieranie prac prowadzonych przez afrykański instytut ds. przekazów pieniężnych;
- pogłębienie wiedzy, poprawę funkcjonowania i zwiększenie zdolności afrykańskiej diaspory jako podmiotu mającego znaczenie dla rozwoju;
- dalsze wspieranie inwestycji w diasporę oraz przedsiębiorczości w państwach pochodzenia;
- dalsze zwiększanie mobilności studentów i badaczy;

---

³⁶ Wniosek Komisji dotyczący rozporządzenia w sprawie Europejskiego Funduszu na rzecz Zrównoważonego Rozwoju (EFZR) oraz w sprawie ustanowienia gwarancji EFZR i funduszu gwarancyjnego EFZR (COM(2016) 586; komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Banku Centralnego, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego, Komitetu Regionów i Europejskiego Banku Inwestycyjnego – „Zwiększenie europejskich inwestycji na rzecz zatrudnienia i wzrostu gospodarczego: w kierunku drugiego etapu funkcjonowania Europejskiego Funduszu na rzecz Inwestycji Strategicznych i nowego Europejskiego Planu Inwestycji Zewnętrznych”. Bruksela, dnia 14 września 2016 r., [COM\(2016\) 581 final](#).

(iii) **rozwijanie współpracy w dziedzinie nielegalnej migracji** poprzez

- wspieranie wdrażania kompleksowych ram legislacyjnych odnoszących się do wszystkich aspektów zjawiska handlu ludźmi i przemytu ludzi zgodnie z Konwencją Narodów Zjednoczonych przeciwko międzynarodowej przestępczości zorganizowanej i protokołami dodatkowymi do tej konwencji, uwzględniając zacieśnienie współpracy w dziedzinie zwalczania siatek handlarzy ludźmi i siatek przemytników;
- przyjęcie odpowiednich środków w zakresie zarządzania przychodzącymi i wychodzącymi przepływami migracyjnymi oraz zarządzania przepływami w ramach migracji tranzytowej, m.in. poprzez ustanowienie niezawodnych cywilnych systemów ewidencji/identyfikacji ludności oraz procedur służących zapewnieniu poszanowania praw migrantów oraz zasady *non-refoulement*;
- przeciwdziałanie wykorzystywaniu nielegalnych kanałów migracji i zniechęcanie osób do korzystania z tych kanałów oraz zacieśnianie współpracy na rzecz usprawniania powrotu i zrównoważonej reintegracji nielegalnych migrantów przy jednoczesnym promowaniu legalnej migracji oraz możliwości w zakresie mobilności.

Inicjatywy przewodnie

- **Wspieranie afrykańskich inicjatyw dotyczących legalnej wewnątrzafrykańskiej migracji i mobilności**, w tym wspieranie opracowywania protokołu dotyczącego swobodnego przepływu osób w Afryce oraz protokołu dotyczącego szczególnego prawa do obywatelstwa i zwalczania zjawiska bezpaństwowości w Afryce; wspieranie programów ochrony socjalnej, w tym przenoszenia praw socjalnych; mechanizmów służących do przenoszenia i uznawania umiejętności i kwalifikacji.
- **Zacieśnianie współpracy między Afryką a UE w obszarze zwalczania przemytu i handlu ludźmi**, uwzględniając wspieranie państw afrykańskich w procesie przystępowania do „Konwencji Narodów Zjednoczonych przeciwko międzynarodowej przestępczości zorganizowanej” oraz w procesie wdrażania tej konwencji i protokołów dodatkowych do tej konwencji.

5.2. Większa liczba lepszych miejsc pracy, zwłaszcza dla młodzieży

W *programie działań do roku 2063* Afryka przewiduje zmianę paradygmatu pozwalającą na utworzenie „zamożnego kontynentu dysponującego środkami i zasobami napędzającymi jego rozwój, którego gospodarka jest strukturalnie zmieniana poprzez uprzemysłowienie, produkcję i wartość dodaną w celu osiągnięcia wspólnego wzrostu gospodarczego dzięki rozwojowi sektora prywatnego, przedsiębiorczości i zapewnieniu wszystkim przyzwoitych miejsc pracy”.

Aby taka zmiana paradygmatu stała się rzeczywistością, UE uczestniczy w procesach uprzemysławiania Afryki, za cel stawiając sobie tworzenie dobrobytu poprzez zapewnianie większej liczby lepszych miejsc pracy, koncentrowanie się na zwiększaniu wydajności pracy i wysokiej jakości inwestycji w sektory pracochłonne i zapewniające wartość dodaną, w szczególności w sektor rolno-spożywczy, z poszanowaniem uzgodnionych na szczeblu międzynarodowym praw pracowniczych i godziwych

warunków pracy, a także ustaleń w zakresie wzmocnienia pozycji kobiet. Jednocześnie ważne jest zapewnienie, aby podczas przemian gospodarczych uwzględniono wyzwania i możliwości związane ze zmianą klimatu i zrównoważeniem środowiskowym.

A. Przyciągnięcie odpowiedzialnych i zrównoważonych inwestycji

Dla rozwoju gospodarczego i tworzenia godnych miejsc pracy istotne znaczenie ma stabilność makroekonomiczna, tworzenie rynków regionalnych, odpowiedni klimat inwestycyjny oraz zróżnicowana gospodarka o wartości dodanej.

Sektor prywatny posiada największy potencjał generowania miejsc pracy i dlatego istotne jest przyciąganie odpowiedzialnych – krajowych i zagranicznych – inwestycji prywatnych w Afryce. Wymaga to opracowania stabilnych i otwartych systemów finansowych dla zwiększonej wartości kredytowej sektora prywatnego oraz stworzenia odpowiedniego klimatu inwestycyjnego przy jednoczesnym zachęcaniu inwestorów do odpowiedzialnego postępowania i przestrzegania norm społecznych i środowiskowych oraz dobrego ładu korporacyjnego.

Wizja afrykańska

W programie działań do roku 2063 celem Afryki jest stanie się „kontynentem, w którym wolność ludzi, kapitału, towarów i usług doprowadzi do znacznego wzrostu handlu i inwestycji”. Przekłada się to na konieczność promowania „polityki makroekonomicznej, która ułatwia wzrost gospodarczy, tworzenie miejsc pracy, prowadzenie inwestycji i uprzemysłowienie” oraz „rozwijania afrykańskiego sektora prywatnego poprzez zaangażowanie i sprzyjający klimat, wspierający przedsiębiorczość panafrykańską w ramach rozwoju regionalnych ośrodków produkcyjnych i prowadzenia wewnątrzafrykańskiej wymiany handlowej na większą skalę”.

Działanie UE

UE intensywnie współpracuje z partnerami afrykańskimi w celu stworzenia otoczenia biznesowego i klimatu inwestycyjnego, przyspieszenia procesu integracji gospodarczej Afryki na szczeblu krajowym, regionalnym i kontynentalnym oraz przyciągnięcia inwestycji publicznych i prywatnych na całym kontynencie. Nadrzędnym celem Europejskiego planu inwestycji zewnętrznych jest w szczególności wspieranie inwestycji prywatnych uzupełniających niewystarczające zasoby publiczne.

UE proponuje poczynienie kolejnego kroku na drodze do umocnienia partnerstwa na rzecz:

(i) zachęcania do zrównoważonego odpowiedzialnego inwestowania w Afryce na masową skalę w kontekście zaproponowanego Europejskiego planu inwestycji zewnętrznych poprzez:

- wspieranie przewidywalnego i sprzyjającego inwestycjom klimatu w Afryce w celu prowadzenia odpowiedzialnych i zrównoważonych inwestycji poprzez dialog z państwami afrykańskimi i sektorem prywatnym;
- wspieranie podstawowych elementów infrastruktury, w szczególności w sektorach zrównoważonej energii, wody, transportu, technologii informacyjno-komunikacyjnych, środowiska, zrównoważonego wykorzystywania zasobów

naturalnych oraz „niebieskiego” wzrostu, infrastruktury społecznej i kapitału ludzkiego; będzie to obejmowało zaproponowanie partnerstw z przemysłem UE, w szczególności w dziedzinach, w których UE jest liderem światowym;

- wspieranie przedsiębiorców, małych i średnich przedsiębiorstw oraz przedsiębiorstw typu start-up w Afryce poprzez specjalne struktury i usługi wspierające lokalne przedsiębiorstwa;
- prowadzenie współpracy z międzynarodowymi instytucjami finansowymi i bankami rozwoju w celu wykorzystania zasobów rynków finansowych, ze szczególnym uwzględnieniem sektorów wnoszących wartość dodaną o największym potencjale tworzenia trwałych miejsc pracy i rozwoju niskoemisyjnego, a także wykorzystanie możliwości oferowanych przez gospodarkę zieloną, niebieską i o obiegu zamkniętym;
- promowanie społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstw, przedsiębiorczości społecznej i odpowiedzialnych ram prowadzenia działalności;

(ii) wspierania stosunków handlowych między Europą i Afryką poprzez:

- ustanowienie zorganizowanego dialogu z europejskim i afrykańskim sektorem prywatnym, za pośrednictwem platformy zrównoważonego biznesu dla Afryki (SB4A) w ramach Planu inwestycji zewnętrznych, forów biznesowych i „misji dyplomacji gospodarczej” europejskich inwestorów przybywających do Afryki;
- dalsze wzmocnienie stosunków handlowych między UE a Afryką, poprzez upewnienie się, że partnerzy mogą czerpać pełne korzyści ze stabilnych i przewidywalnych ram zawartych w umowach o partnerstwie gospodarczym, umowach o wolnym handlu i innych korzystnych systemach handlowych, w kontekście wzmocnionego wielostronnego systemu handlowego. Partnerzy skorzystają również ze zmienionej strategii pomocy UE na rzecz wymiany handlowej;

(iii) wspierania afrykańskich ambicji stworzenia prawdziwego wewnątrzafrykańskiego rynku poprzez:

- ułatwienie wymiany handlowej dzięki zrównoważonej reformie celnej i wsparciu na rzecz modernizacji;
- dalsze wzmocnienie „infrastruktury jakości panafrykańskiej”³⁷ ze szczególnym naciskiem na stworzenie panafrykańskiego systemu normalizacji zainspirowanego przez najlepsze praktyki jednolitego rynku UE;
- wspieranie przygotowań do utworzenia kontynentalnej strefy wolnego handlu (CFTA).

Inicjatywy przewodnie

- **Generowanie masowych inwestycji unijnych w Afryce za pośrednictwem**

³⁷ Infrastruktura jakości panafrykańskiej, oficjalnie uruchomiona w 2013 r., ma na celu wzmocnienie rozwoju i wdrażania afrykańskiej polityki dotyczącej norm, pomiarów, ocen zgodności i akredytacji.

zaproponowanego Planu inwestycji zewnętrznych, który zakłada przeprowadzenie inwestycji o wartości 44 mld EUR do 2020 r. i jest wspierany poprzez zorganizowany dialog z europejskim i afrykańskim sektorem prywatnym odbywający się za pośrednictwem platformy zrównoważonego biznesu dla Afryki. W tym kontekście planuje się dążyć do zapewnienia synergii z podobnymi inicjatywami krajowymi realizowanymi przez państwa członkowskie UE oraz inicjatywami wielostronnymi, w szczególności w ramach inicjatywy państw G-20 „Compact with Africa”.

- **Wspieranie bardziej przewidywalnego i sprzyjającego inwestycjom klimatu w Afryce**, w szczególności poprzez zatwierdzenie zasad przewodnich Afryka–UE dotyczących kształtowania polityki inwestycyjnej.
- **Wspieranie agendy cyfrowej Afryki**, ze szczególnym naciskiem na wdrożenie usług e-rządzenia, inicjatyw i inwestycji ułatwiających rozwój działalności rolnej poprzez dostęp do danych rynkowych, klimatycznych i środowiskowych oraz wykorzystanie tych danych, a także z naciskiem na rozwój otwartego cyfrowego środowiska badawczego w celu zdobywania umiejętności i wiedzy.

B. Rozwój sektora energetycznego w Afryce

Osiągnięcie powszechnego dostępu do przystępnych, niezawodnych, zrównoważonych i nowoczesnych rozwiązań energetycznych w Afryce, w tym na obszarach rolnych, stanowi również okazję do tworzenia rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu oraz miejsc pracy na obu kontynentach, zapewniając jednocześnie dostosowanie do wyzwań związanych z klimatem. W obopólnym interesie leży wzmocnienie współpracy opartej na wspólnych wartościach dotyczących przejścia na czystą energię, za którym opowiada się UE i które realizuje na całym świecie.

Oczekuje się, że do 2030 r. zapotrzebowanie na dostawy energii elektrycznej w całej Afryce wzrośnie trzykrotnie³⁸ wraz ze wzrostem gospodarki i liczby ludności oraz urbanizacją. Około 700 mln, głównie w Afryce Subsaharyjskiej, nie ma obecnie dostępu do nowoczesnych form energii, przy czym ani obecne stopnie elektryfikacji, ani roczne tempo wzrostu PKB nie wystarczą, aby zapewnić powszechny dostęp do energii. Afryka dysponuje jednak bogatymi lokalnymi i zrównoważonymi źródłami energii, które znacznie przewyższają jej obecne i przyszłe potrzeby. Wykorzystanie potencjału Afryki zależy od zwiększonej produkcji energii elektrycznej i efektywności energetycznej, lepszych międzysystemowych połączeń transgranicznych m.in. z Europą oraz od odpowiednich ram polityki dla sektora energetycznego. Samo finansowanie publiczne nie było w stanie zapewnić inwestycji niezbędnych do zaspokojenia tego popytu.

Wizja afrykańska

Afryka jest zdecydowana uczestniczyć w globalnych wysiłkach na rzecz łagodzenia zmiany klimatu, w ramach których wspiera się i poszerza przestrzeń polityczną na rzecz zrównoważonego rozwoju na kontynencie. Takie wysiłki obejmują środki określone w

---

³⁸ IRENA, 2015 r.

ustalonych na szczeblu krajowym wkładach w zmianę klimatu. W *programie działań do roku 2063* Afryka zapowiedziała „wykorzystanie wszystkich afrykańskich źródeł energii, aby zapewnić wszystkim afrykańskim gospodarstwom domowym, branżom i instytucjom nowoczesne, wydajne, niezawodne, opłacalne, odnawialne i przyjazne dla środowiska technologie energetyczne”.

Działanie UE

Od wielu lat UE współpracuje z Afryką w dziedzinie energii i kieruje działaniami w ramach programu „dekada zrównoważonej energii dla wszystkich”³⁹, którego celem jest zwiększenie produkcji i dystrybucji energii elektrycznej poprzez zwiększenie udziału energii ze źródeł odnawialnych i zmniejszenie udziału paliw kopalnych w ogólnej produkcji energii.

UE wyznaczyła ambitne cele współpracy z Afryką Subsaharyjską w zakresie zrównoważonej energii⁴⁰ oraz przyczynia się również do realizacji celów COP 21: do 2020 r. UE będzie wspierać umożliwienie 30 mln ludzi dostępu do zrównoważonej energii, zapewniając zdolności wytwórcze z odnawialnych źródeł energii wynoszące 5 GW oraz oszczędzając 11 mln ton CO₂ rocznie w ramach wspierania afrykańskiej inicjatywy dotyczącej energii ze źródeł odnawialnych (AREI).

W przypadku Afryki Północnej partnerstwo w dziedzinie energii nadal rozwija się na szczeblu regionalnym w ramach Unii dla Śródziemnomorza. Na poziomie dwustronnym UE współpracuje z państwami Afryki Północnej w ramach szerokiego portfela programów wsparcia finansowego i technicznego, a w przypadku kluczowego dostawcy energii takiego jak Algieria – w ramach strategicznego partnerstwa energetycznego.

UE proponuje poczynienie kolejnego kroku na drodze do umocnienia partnerstwa poprzez zwiększenie wysiłków na rzecz:

(i) zachęcania do prowadzenia w Afryce publicznych i prywatnych inwestycji w odnawialne źródła energii, w szczególności w kontekście zaproponowanego Planu inwestycji zewnętrznych poprzez:

- ułatwienie współpracy publiczno-prywatnej za pośrednictwem platformy wysokiego szczebla w celu stworzenia silnych przesłanek ekonomicznych dla przyspieszonych inwestycji sektora prywatnego w Afryce;
- odgrywanie roli katalizatora, pomagając rządowi afrykańskiemu w usprawnianiu sprzyjającego otoczenia dla sektora energii. W oparciu o kompleksowe ramy polityki w zakresie energii i klimatu, w tym najnowszy pakiet „Czysta energia dla wszystkich Europejczyków”⁴¹ UE może podzielić się z partnerami afrykańskimi bogactwem wyjątkowych doświadczeń, wiedzy i najlepszych praktyk w zakresie analizy i regulacji politycznej w celu uruchomienia zrównoważonej produkcji energii i

³⁹ W 2012 r. Zgromadzenie Ogólne ONZ ogłosiło program „dekada zrównoważonej energii dla wszystkich” obejmujący lata 2014–2024.

⁴⁰ Przewiduje się, że w latach 2014–2020 UE przekaże ponad 2,7 mld EUR.

⁴¹ [COM\(2016\) 860 final](#)

modernizacji systemu energetycznego oraz, w stosownych przypadkach, doprowadzenia do integracji rynku regionalnego;

- pomoc w budowaniu regionalnej integracji rynków energii w Afryce poprzez ujednoczenie przepisów dotyczących energii elektrycznej;
- promowanie międzysystemowych połączeń transgranicznych m.in. z Europą w celu zapewnienia rzetelnych dostaw energii po przystępnych cenach;

(ii) pogłębienia strategicznych sojuszy i współpracy poprzez:

- ożywienie dialogu i koordynacji zgodnie z partnerstwem energetycznym Afryka–UE, z państwami członkowskimi UE w ramach inicjatywy energetycznej UE oraz z kluczowymi partnerami i w ramach inicjatyw takich jak G20, G7, SE4All i USAID Power Africa w celu wspierania współpracy;
- współpracę z władzami lokalnymi w zakresie oddolnego przejścia na światową gospodarkę i społeczeństwo niskoemisyjne i odporne na zmianę klimatu, w tym m.in. w oparciu o inicjatywy takie jak Globalne Porozumienie Burmistrzów (bazujące na zakończonej powodzeniem inicjatywie Porozumienia Burmistrzów UE), oraz dalsze rozszerzanie elementów tej inicjatywy koncentrujących się na poszczególnych regionach Afryki;
- wzmocnienie współpracy między badaczami a innowatorami w ramach dialogu merytorycznego UE–Afryka na wysokim szczeblu na temat nauki, technologii i innowacji.

Inicjatywy przewodnie

- **Przekazanie przez UE wkładu na rzecz afrykańskiej inicjatywy dotyczącej energii ze źródeł odnawialnych oraz osiągnięcie zdolności wytwórczej z odnawialnych źródeł energii wynoszącej 5 GW do 2020 r. przy jednoczesnym zapewnieniu 30 mln ludzi dostępu do zrównoważonej energii w Afryce i oszczędzaniu 11 mln ton CO₂ rocznie.**
- **Uruchomienie nowej inicjatywy w celu ułatwienia współpracy publiczno-prywatnej między UE a Afryką w zakresie zwiększonych inwestycji w afrykański sektor zrównoważonej energii za pośrednictwem platformy wysokiego szczebla w celu poprawy klimatu inwestycyjnego i zmniejszenia ryzyka związanego z inwestycjami prywatnymi, ułatwienia wymiany wiedzy na temat innowacyjnych modeli biznesowych i finansowych oraz najlepszej praktyki dotyczącej wykorzystania finansów publicznych.**
- **Nawiązanie nowego partnerstwa w dziedzinie badań i innowacji między UE a Afryką, poświęconego zmianie klimatu i zrównoważonej energii, w ramach którego nacisk kładzie się na wdrożenie⁴² oraz budowanie zdolności w zakresie energii elektrycznej i odnawialnych źródeł energii oraz na usługi klimatyczne.**

⁴² Zgodnie z dokumentem COM(2016) 763.

C. Przekształcenie afrykańskiego rolnictwa i przedsiębiorstw rolniczych oraz niebieskiej gospodarki Afryki, w tym rybołówstwa

Rolnictwo, w tym hodowla zwierząt, rybołówstwo i akwakultura mają kluczowe znaczenie dla Afryki. Stanowią główne źródło dochodu w przypadku około 90 % ludności wiejskiej zamieszkującej kontynent oraz zapewniają środki finansowe na pokrycie kosztów utrzymania około 75 % siły roboczej, z czego połowę stanowią kobiety. Wydajność utrzymuje się na niskim poziomie i opiera się na prowadzonej na małą skalę produkcji rolnej na własne potrzeby oraz na tradycyjnym łodziowym rybołówstwie przybrzeżnym. Brak kapitału, niezrównoważone zarządzanie zasobami, kwestie związane z własnością gruntów i brak bezpieczeństwa na morzu stanowią główne przeszkody uniemożliwiające wymagany wzrost. Afryka traci kilka miliardów euro z powodu nadmiernej eksploatacji zasobów rybnych i nieoptymalnego zarządzania rybołówstwem. Ponadto skutki zmiany klimatu – obecne i oczekiwane – wywierają dodatkową presję na sektory.

Uwolnienie potencjału sektorów produkujących żywność wydaje się jednym z najskuteczniejszych sposobów na zapewnienie bezpieczeństwa żywnościowego, utworzenie miejsc pracy i perspektyw uzyskania dochodu oraz wzmocnienie pozycji setek milionów Afrykańczyków, w szczególności osób młodych.

Wizja afrykańska

W *programie działań do roku 2063* Afryka dąży do „przekształcenia, rozwoju i uprzemysłowienia swojej gospodarki m.in. poprzez dodanie wartości do zasobów naturalnych, plany dotyczące wydajności i regionalne łańcuchy wartości”, promując jednocześnie „wdrażanie polityki przemysłowej na wszystkich szczeblach, ze szczególnym uwzględnieniem MMŚP i przedsiębiorstw rolnych”⁴³ oraz „strategie rozwoju niebieskiej/oceanicznej i zielonej gospodarki afrykańskiej”⁴⁴.

Działanie UE

UE jest jednym z głównych partnerów Afryki w dziedzinie rozwoju rolnictwa i niebieskiej gospodarki⁴⁵. Jej działania mają na celu zwiększenie roli odpowiedzialnych łańcuchów wartości w programach rozwoju obszarów wiejskich i morskich oraz wzmocnienie towarzyszących ram regulacyjnych i politycznych przy jednoczesnym zrównoważonym zarządzaniu cennymi zasobami, takimi jak woda i ziemia.

UE zamierza poczynić kolejny krok na drodze do umocnienia partnerstwa poprzez zwiększenie wysiłków na rzecz:

---

⁴³ Mikroprzedsiębiorstwa oraz małe i średnie przedsiębiorstwa.

⁴⁴ Działania na rzecz przekształcenia afrykańskiego rolnictwa są podejmowane w oparciu o Kompleksowy program rozwoju rolnictwa w Afryce. Przyjęta w 2014 r. przez Unię Afrykańską deklaracja z Malabo w sprawie przyspieszonego rozwoju i przekształcenia rolnictwa na rzecz wspólnego dobrobytu i poprawy poziomu życia stanowi dodatkowy bodziec sprzyjający realizacji Kompleksowego programu rozwoju rolnictwa w Afryce i nadaje kierunek działaniom w dziedzinie rolnictwa, jakie będą podejmowane na kontynencie afrykańskim na przestrzeni kolejnych 10 lat.

⁴⁵ Przewiduje się, że w latach 2014–2020 UE przekaże ponad 4,2 mld EUR w celu wsparcia działań związanych z bezpieczeństwem żywnościowym i żywieniowym oraz zrównoważonym rolnictwem i rybołówstwem w Afryce.

(i) przyspieszenia rozwoju odpowiedzialnego i zrównoważonego łańcucha wartości poprzez:

- ułatwienie realizacji inwestycji w sektorze prywatnym na całej długości łańcuchów wartości w branży spożywczej w oparciu o takie inicjatywy jak instrument finansowania rolnictwa (AgriFI), zaproponowany Europejski plan inwestycji zewnętrznych oraz wytyczne FAO–OECD dotyczące odpowiedzialnych łańcuchów dostaw rolnych;
- pomoc Afryce w wykorzystaniu możliwości rynkowych w zakresie afrykańskiej produkcji żywności. Umowy o partnerstwie gospodarczym oferują ogromne możliwości, w tym swobodny dostęp do UE, elastyczne zasady dotyczące pozyskiwania nakładów, dialog i współpracę w dziedzinie rolnictwa oraz plany wdrażania umów o partnerstwie gospodarczym. W przypadku krajów najsłabiej rozwiniętych, które nie są objęte umowami o partnerstwie gospodarczym, swobodny dostęp do rynku jest zapewniany w ramach inicjatywy „wszystko oprócz broni”. UE będzie nadal wspierała rozwój zdolności Afryki w zakresie przestrzegania norm bezpieczeństwa i jakości, w tym norm dotyczących kwestii sanitarnych i fitosanitarnych;
- zwiększanie zrównoważonej produktywności afrykańskiego sektora rybołówstwa poprzez rozszerzenie, w stosownych przypadkach, sieci umów o partnerstwie w sprawie zrównoważonych połowów zawartych między UE i państwami afrykańskimi oraz poprzez poprawę zdolności partnerów afrykańskich w zakresie zrównoważonego zarządzania rybołówstwem i zwalczania nielegalnych, nieraportowanych i nieuregulowanych połowów (NNN) w ramach współpracy i dialogu zgodnie z rozporządzeniem UE w sprawie połowów NNN⁴⁶;
- promowanie wdrażania działań na rzecz klimatu w rolnictwie afrykańskim, jak określono w ustalonych na szczeblu krajowym wkładach państw afrykańskich (NDC);
- promowanie skutecznych działań w obszarze włączania problematyki przystosowywania się do zmiany klimatu w główny nurt, ochrony i przywracania różnorodności biologicznej oraz zmniejszania ryzyka związanego z klęskami żywiołowymi w ramach afrykańskich polityk w dziedzinie rolnictwa, m.in. poprzez restytucję ekosystemów i wdrażanie rozwiązań przyjaznych dla środowiska naturalnego;

(ii) rozwijania umiejętności, innowacji i badań opartych na współpracy poprzez:

- wzmocnienie mobilizacji europejskiej i afrykańskiej wiedzy fachowej z dziedziny badań naukowych i innowacji, w szczególności poprzez skuteczniejsze wdrażanie planu działania Afryka–UE dotyczącego bezpieczeństwa żywnościowego i żywienia

---

⁴⁶ [Rozporządzenie \(WE\) nr 1005/2008 – wspólnotowy system zapobiegania nielegalnym, nieraportowanym i nieuregulowanym połowom oraz ich powstrzymywania i eliminowania](#)

oraz zrównoważonego rolnictwa⁴⁷ (FNSSA), przyszłego partnerstwa w dziedzinie badań i innowacji w regionie Morza Śródziemnego (PRIMA) oraz stowarzyszenia All Atlantic Ocean Research and Innovation Alliance (stowarzyszenie na rzecz badań i innowacji na całym obszarze Oceanu Atlantyckiego);

- wzmocnienie kształcenia i szkolenia zawodowego w dziedzinie rolnictwa oraz działań przedsiębiorczych w sektorze rolno-spożywczym w oparciu o wcześniejsze i bieżące wsparcie zapewniane organizacjom rolników;
- zwiększenie wsparcia na rzecz zapewnienia dostępu do finansowania, dostępu do łączności dla drobnych producentów rolnych oraz korzystania z usług cyfrowych e-rolnictwa w celu zwiększenia produktywności i dochodów.

Inicjatywy przewodnie

- **Przyspieszenie rozwoju łańcucha wartości poprzez ułatwienie odpowiedzialnego inwestowania w zrównoważoną działalność rolną oraz niebieską gospodarkę** przy użyciu szeregu instrumentów, w tym instrumentu finansowania rolnictwa i zaproponowanego Europejskiego planu inwestycji zewnętrznych.
- **Generowanie unijnych i afrykańskich inwestycji wspierających badania naukowe i innowacje** w dziedzinie rolnictwa w ramach partnerstwa UE–Afryka w dziedzinie badań i innowacji na rzecz bezpieczeństwa żywnościowego i żywienia oraz zrównoważonego rolnictwa, a także zwiększenie wykorzystania nowych technologii przez lokalne społeczności w celu zwiększenia dochodów z rolnictwa i żywienia.
- **Rozszerzenie, w stosownych przypadkach, sieci umów o partnerstwie w sprawie zrównoważonych połowów zawartych między UE i państwami afrykańskimi.**

D. Poszerzenie wiedzy i umiejętności

Chociaż uczestnictwo w kształceniu w większości państw afrykańskich znacznie wzrosło w ostatnich dziesięcioleciach, nadal ponad 20 % afrykańskich dzieci, w szczególności dziewcząt, nie kończy szkoły podstawowej; około 50 % osób nie ma dostępu do kształcenia średniego, a tylko 7 % ma dostęp do szkolnictwa wyższego. Obecny poziom kształcenia podstawowego, które jest konieczne, aby młodzi ludzie kontynuowali edukację poprzez kształcenie i szkolenie zawodowe i kształcenie na poziomie studiów wyższych, nadal jest bardzo niski. Wielu młodych ludzi, którym udało się ukończyć szkołę podstawową i średnią, kończy edukację bez wiedzy i umiejętności potrzebnych do kontynuowania nauki i stania się aktywnymi, odpowiedzialnymi i produktywnymi obywatelami.

Istnieje rozbieżność między umiejętnościami, jakie młodzi ludzie zdobywają w ramach kształcenia i szkolenia zawodowego oraz kształcenia na poziomie studiów wyższych, a umiejętnościami potrzebnymi w życiu zawodowym. Systemy edukacji oraz kształcenia i

⁴⁷ [Plan działania na rzecz wspólnie finansowanego przez UE i Afrykę partnerstwa w dziedzinie badań i innowacji na rzecz bezpieczeństwa żywnościowego i żywienia oraz zrównoważonego rolnictwa](#). Addis Abeba, 4–5 kwietnia 2016 r.

szkolenia zawodowego muszą być w większym stopniu dostosowane do potrzeb rynku pracy, ściślej powiązane z rozwojem społecznym i przemysłowym, bardziej innowacyjne i wyższej jakości. Ze względu na fakt, że wielu młodych ludzi pracuje w sektorze gospodarki nieformalnej lub musi tworzyć własne źródła utrzymania, ważne jest zapewnienie im dostępu do kształcenia i szkoleń z zakresu przedsiębiorczości oraz do usług wsparcia dla przedsiębiorstw, aby umożliwić im zintegrowanie się z gospodarką formalną.

Lepsze powiązanie edukacji, innowacji i badań naukowych przyczyni się do zwiększenia udziału edukacji w tworzeniu miejsc pracy i zrównoważonym rozwoju, w szczególności w dziedzinie nauczania na odległość i nauczania otwartego.

Wizja afrykańska

W *programie działań do roku 2063* Afryka dąży do „przeprowadzenia rewolucji obejmującej kształcenie i umiejętności, do aktywnego promowania nauki, technologii, badań naukowych i innowacji oraz budowania wiedzy, kapitału ludzkiego, zdolności i umiejętności wymaganych do stymulowania innowacji”.

Działanie UE

UE jest wieloletnim partnerem Afryki w dziedzinie kształcenia, od wczesnej edukacji i kształcenia podstawowego po kształcenie na poziomie studiów wyższych, w tym kształcenie i szkolenie zawodowe oraz naukę przedsiębiorczości⁴⁸, a także jest partnerem w dziedzinie badań naukowych i innowacji.

UE promuje równe szanse, zmniejszenie nierówności i zwiększenie zatrudnienia wraz z zapewnieniem spójności społecznej, równości, różnorodności, włączenia społecznego i wyeliminowania różnic w traktowaniu kobiet i mężczyzn.

UE proponuje poczynienie kolejnego kroku na drodze do umocnienia partnerstwa poprzez zwiększenie wysiłków na rzecz:

(i) wspierania wysokiej jakości kształcenia na wszystkich poziomach poprzez:

- zwiększenie wspólnych wysiłków na rzecz ułatwienia dostępu do kształcenia podstawowego i średniego i zapewnienia możliwości ukończenia tego rodzaju kształcenia wszystkim dzieciom, zwłaszcza dziewczętom, w ramach programów dwustronnych i Globalnego Partnerstwa na rzecz Edukacji;
- zmierzenie się z problemami dotyczącymi różnic płci i kwestią kształcenia, w tym przemocą ze względu na płeć w ramach unijnej inicjatywy w sprawie równouprawnienia płci;
- dalsze zachęcanie państw afrykańskich do udziału w programie Erasmus+, zwiększenie mobilności pracowników i studentów oraz wzmocnienie współpracy akademickiej, podnosząc w ten sposób umiejętności studentów oraz jakość i znaczenie kształcenia;

---

⁴⁸ W obecnym okresie programowania (2014–2020) UE zapewnia wsparcie programów kształcenia dwustronnego oraz programów kształcenia i szkolenia zawodowego w Afryce, przeznaczając na ten cel około 1,34 mld EUR. W tym samym okresie UE wspiera kształcenie również w ramach inicjatyw globalnych takich jak Globalne Partnerstwo na rzecz Edukacji, przydzielając kwotę 375 mln EUR.

- dalsze wspieranie regionalnej mobilności i zwiększenie wsparcia na rzecz ujednolicenia szkolnictwa wyższego poprzez programy transgraniczne, uznawanie kwalifikacji, sprawniejszy system zapewniania jakości i innowacje oraz zwiększenie wsparcia na rzecz rozszerzonego projektu „Tuning”;

(ii) rozszerzenia wsparcia w zakresie kształcenia i szkolenia zawodowego oraz przedsiębiorczości poprzez:

- uruchomienie unijnego instrumentu kształcenia i szkolenia zawodowego, który zapewni krajowym zainteresowanym stronom zaawansowaną wiedzę fachową ułatwiającą dostosowanie procesów przejścia na bardziej zorientowane na potrzeby ludności systemy kształcenia i szkolenia zawodowego do potrzeb i możliwości rynku pracy;
- wspieranie mobilności i budowania zdolności w zakresie szkolnictwa wyższego w ramach programu Erasmus+ oraz opracowywanie projektów pilotażowych w celu rozszerzenia programów mobilności Erasmus+ w zakresie kształcenia i szkolenia zawodowego na Afrykę;
- wspieranie projektów budowania zdolności promujących aktywny udział kobiet i osób młodych w społeczeństwie i gospodarce, w szczególności poprzez poprawę uczenia się pozaformalnego i wzmocnienie synergii między systemami kształcenia a rynkiem pracy;
- wspieranie rozwoju umiejętności cyfrowych oraz wykorzystania technologii i usług cyfrowych w zapewnianiu perspektywicznego, sprzyjającego włączeniu społecznemu kształcenia wysokiej jakości. oznacza to również wspieranie zdolności i umiejętności przedsiębiorców, w tym kobiet, w zakresie korzystania z technologii cyfrowych podczas budowania przedsiębiorstw;

(iii) zintensyfikowania współpracy między Afryką a UE w dziedzinie badań poprzez:

- wzmocnienie współpracy między badaczami i innowatorami z Afryki i Europy m.in. przez zwiększenie możliwości rozwoju zawodowego badaczy w ramach działania „Maria Skłodowska-Curie” i innego rodzaju projektów prowadzonych w ramach „Horyzont 2020”;
- wspieranie budowania zdolności badawczych w Afryce poprzez programy takie jak dotacje badawcze Unii Afrykańskiej;
- wspieranie otwartego cyfrowego środowiska badawczego dla uniwersytetów i organizacji badawczych w Afryce.

Inicjatywy przewodnie

- **Uruchomienie instrumentu na rzecz młodzieży afrykańskiej rozszerzającego zakres programu Erasmus+ poprzez trzy oddzielne inicjatywy:**
  - A. program „Zwiększenie roli młodzieży” służący do rozwijania zdolności organizacji młodzieżowych i promowania mobilności wśród osób młodych i młodych przedsiębiorców w Afryce i Europie;

B. realizację projektu dotyczącego mobilności w ramach kształcenia i szkolenia zawodowego;

C. wzmocnienie sekcji afrykańskiej stowarzyszenia studentów i absolwentów programu Erasmus+.

- **Ustanowienie unijnego instrumentu kształcenia i szkolenia zawodowego** w celu zwiększenia przydatności kształcenia i szkolenia zawodowego na rynku pracy i promowania włączenia grup szczególnie wrażliwych.